

LIFE!

SCHOOLPLAN 2015-2020

INHOUDSOPGAVE

Doelstelling	3
Democratisch onderwijs	3
Interne organisatie	8
Beleid van de stichting	8
Externe organisatie	10
Pedagogische visie	10
Zorgstructuur	12
Bronnen	14

DOELSTELLING

LIFE! is een educatieve onderneming, met als doelstelling het realiseren van een democratische school in de Regio Amsterdam Zaanstreek Waterland. Een school waarin kinderen zelf hun leerweg vormgeven, waarin zij deel uitmaken van de organisatie van de school en waarin geweldloze communicatie een cruciale rol speelt. Daarnaast willen wij bijdragen aan de groei en ontwikkeling van democratisch onderwijs in bredere zin. De stichting Learning In a Free Environment is op 29 april 2015 opgericht.

We trachten ons doel onder meer te verwezenlijken door het verwerven van gelden en andere middelen ten behoeve van de (financiële) ondersteuning van het democratisch onderwijs voor kinderen van 4 tot 18 jaar in onze regio. De stichting beoogt het dienen van het algemene belang en beoogt niet het maken van winst.

DEMOCRATISCH ONDERWIJS

Democratisch onderwijs is een onderwijsvorm die in Nederland sinds het begin van de 21. eeuw ontwikkeld is. Elders in de wereld zijn al langer ervaringen met dit soort onderwijs. (Engeland, Summerhil, 1921. Verenigde Staten, Sudbury Valley, 1968. Israël, Hadera, 1987).

Uitgangspunt is dat ieder kind uniek is en een natuurlijke drang naar leren heeft. Binnen een democratische school ontwikkelt elk kind zijn of haar eigen leerweg. Daarnaast nemen de studenten medeverantwoordelijkheid voor de organisatie van de school.

WAAROM EEN DEMOCRATISCHE SCHOOL?

Het platform democratische scholen omschrijft het antwoord op de vraag “Waarom democratisch onderwijs?” als volgt:

De wereld is in beweging, samenlevingen zijn voortdurend aan verandering onderhevig. Diverse technologische ontwikkelingen hebben onze manier van leven radicaal veranderd en van de wereld een dorp gemaakt.

In de kenniseconomie die Nederland is, leiden we onze leerlingen op dit moment op om in de toekomst te functioneren in de maatschappij. Een uitdagende taak, want hoe ziet hun toekomst er eigenlijk uit? 80% van de leerlingen die nu primair onderwijs genieten, zullen later banen hebben die we nu nog niet eens kennen!

Deze tijd vraagt daarom om gemotiveerde mensen die helder kunnen communiceren, goed kunnen samenwerken en weten hoe kennis te vergaren en vervolgens te gebruiken in de maatschappij. Innoveren kost doorzettingsvermogen en strijd. Een strijd die je alleen maar kunt leveren als je geheel in jezelf gelooft en overtuigd bent van je kwaliteiten en drijfveren. Het gaat over kennis, gekoppeld aan zelfkennis. Zelfkennis krijg je door ruimte te krijgen om dat te ontdekken.

De situatie binnen de democratische scholen heeft veel overeenkomsten met het dagelijks leven in de maatschappij: een groep van verschillende mensen van verschillende leeftijden en met verschillende interesses beweegt door elkaar. Door de manier van leren/leven met elkaar voelen kinderen zich gewaardeerd om wie ze zijn, leren ze wat ze zelf belangrijk vinden en hoe ze met problemen om moeten gaan. Het zijn krachtige mensen die zelfvertrouwen hebben en initiatief durven nemen.

www.democratischescholen.nl

De afgelopen jaren is de roep om verandering binnen het onderwijs sterk toegenomen. Initiatieven als Operation Education en Onze Nieuwe school zijn daar mooie voorbeelden van.

Ook binnen het bestaande democratisch onderwijs is te zien dat mensen vaker kiezen voor deze vorm van onderwijs. Het aantal leerlingen per school groeit enorm. Ouders komen van heinde en verre om deze vorm van onderwijs voor hun kind(eren) mogelijk te maken. Daarnaast is het aantal democratische scholen groeiend. De afgelopen jaren zijn er meerdere nieuwe scholen gestart.

Wie deze tendens ziet, ontkomt niet aan de vraag: waarom is er niet in elke regio een democratische school? Wie zichzelf serieus deze vraag stelt komt ook op het antwoord: iemand moet hiertoe initiatief nemen. Twee ouders pakten de handschoen op en namen het initiatief. Zij vonden medestanders en elkaar in het gezamenlijke doel een school te starten in hun eigen regio: Amsterdam Zaanstreek Waterland. Het begin van LIFE!.

ANDER ONDERWIJS

Koenen woordenboek Nederlands definieert onderwijs als: “ *(geregelde) overdracht van kennis en vaardigheden.* ” De ontwikkelingen naar een informatiesamenleving en de snelheid waarmee veranderingen in deze samenleving plaatsvinden zetten deze definitie in toenemende mate onder druk.

Informatie is overal. In boeken, kranten, tijdschriften, op de radio, de tv, in social media en op internet. Binnen het onderwijs neemt naast overdracht van kennis het leren omgaan met al deze informatiestromen een steeds grotere plaats in. Waar vind je informatie, wat is relevante informatie, hoe orden je informatie, wat neem je op en wat laat je los? Hoe combineer je informatie waardoor nieuwe kennis ontstaat? Biedt de manier waarop het onderwijs geregeld is voldoende mogelijkheden om in te spelen op deze veranderingen? Een manier van informatie verwerven, die bijdraagt aan het actief burgerschap dat de huidige samenleving vraagt.

Ons uitgangspunt is dat een mens van nature leert en wil leren. En zoals je leert voetballen door te voetballen, leer je samenleven door samen te leven. Een democratische school is een mini-samenleving, die we met elkaar vormgeven. Verschillen in leeftijd, culturele achtergrond, taal, waarden en normen, zowel binnen als buiten de school krijg je ermee te maken. Met elkaar moeten we hierin onze weg vinden. Democratie is niet slechts een cognitief begrip: al doende worden de democratische vaardigheden die zo hard nodig zijn in onze samenleving ontwikkeld. Plannen bespreken binnen de schoolkring, conflicten uitwerken in de bemiddelingskring: het draagt allemaal bij.

Leren op democratische school is midden in de wereld staan. Informatie komt langs alle kanten binnen. Activiteiten binnen de school kunnen ook een uitstraling hebben naar buiten. Zo hebben studenten van De Ruimte een petitie aangeboden met het verzoek om Kindgebonden Onderwijs Budget. Ook initiatieven vanuit de samenleving worden omarmd. Meedoen aan lokale acties om bij te dragen aan gescheiden afval. Of pitchen voor de minister in het kader van de Democratic Challenge, zoals een student van DOE040 onlangs heeft gedaan. Actief burgerschap begint al binnen de school, de doe-democratie is hier al begonnen..

Geweldloze communicatie is een mooie methode om te leren omgaan met pluriformiteit in de samenleving. Hoe verschillend we ook zijn in uiterlijk, gewoontes en gedrag, uiteindelijk zijn we allemaal mensen met behoeften. Als je dit leert zien en volgens de 4 stappen van NVC daarover leert communiceren op dit niveau is dit een toegevoegde waarde.

Naast een sociale omgeving, vinden wij een groene omgeving ook erg belangrijk. Natuurlijk leren in een natuurlijke omgeving draagt bij aan oog hebben voor de natuur, gezonde voeding en duurzaamheid. Veel buiten zijn, de natuur in, contact met mensen die hierin interesse hebben. Al doende leren.

Wat maakt zo'n mini-samenleving tot een school? Het antwoord op deze vraag luidt: het doel. Vergroten van kennis en vaardigheden gericht op deelname aan de samenleving.

HOE IS DIT GEREGELD BINNEN LIFE!?

Ad 1. Informatie

Gegevens worden pas informatie als ze betekenis of nieuws waarde hebben voor de ontvanger. Onderwijs binnen LIFE! is vraag gestuurd. De studenten worden in staat gesteld gegevens te zoeken, te ontvangen, te begrijpen en te vertalen naar de eigen situatie.

Ad.2 Ervaring

Informatie verkrijgen is een eerste stap, het toepassen van de verkregen informatie biedt de mogelijkheid ervaring op te doen. Informatie vergaren is een cognitief proces, ervaring opdoen is het je eigen maken van die informatie. Het resultaat van handelen zijn inzichten, 'weten' en vaardigheden.

Binnen LIFE! zijn voor de studenten volop mogelijkheden om ervaringen op te doen. In spel, in onderzoeken, door deel te nemen aan de schoolkring of het organiseren van en deelnemen aan fieldtrips.

Ad 3. Vaardigheden

Door herhaald ervaring op te doen worden vaardigheden opgebouwd. Vaardigheden die studenten binnen LIFE! zoal kunnen ontwikkelen zijn onder meer: motorische-, cognitieve-, sociale- en communicatieve vaardigheden. Groei hierin is meetbaar doordat de ontwikkeling hiervan wordt vastgelegd in het leerlingvolgsysteem.

Ad 4. Attitude

Als een student inzicht heeft in zijn eigen ontwikkeling geeft dat zelfvertrouwen: Hij weet wat hij kan , hij weet wat hij nog niet kan en hij hoe hij het kan leren als hij daarvoor kiest.

BEWUST EN ONBEWUST LEREN

Bewust leren begint met de realisatie dat iemand iets niet kan. Van onbewust onbekwaam word iemand 'ineens' bewust onbekwaam. Van daaruit kan iemand de bewuste keuze maken om bewust bekwaam te worden of op dit terrein onbekwaam te blijven. Kiest een student ervoor om aan deze vaardigheid te werken, dan beland hij op zeker moment in de fase waarin hij onbewust bekwaam is.

Daarnaast gebeurt leren ook vaak onbewust. Leren door middel van nabootsing (model-leren) is een vorm van leren waarbij iemand bewust of onbewust een ander persoon als voorbeeld neemt. Het kind doet iets op een bepaalde manier, omdat het ongemerkt iemands handelen heeft gekopieerd.

Ook ervaringsleren kan bewust en onbewust plaatsvinden. Op basis van een opgedane ervaring, kan iemand bepaalde conclusies trekken die hij meeneemt. Een vervelende ervaring kan betekenen dat hij iets gaat vermijden. Dit betekent niet dat de betreffende persoon zich daar altijd bewust van is.

SPECTROVITA

In Nederland is wettelijk vastgesteld aan welke leerdoelen in acht jaar primair onderwijs moet zijn gewerkt. Hoe maak je als school inzichtelijk dat je aan deze doelen werkt als je niet kiest voor verplichte toetsen?

Op deze vraag is binnen het democratisch onderwijs een antwoord ontwikkeld: een waardenvrije leerwegmonitor. Een computerprogramma, waarin de te behalen leerdoelen zijn uitgewerkt in leerlijnen. Wij hebben gekozen voor Spectrovita, omdat het ook toegankelijk is voor ouders. Transparant zijn naar ouders vinden wij van essentieel belang.

Tweemaal per jaar wordt in een gesprek tussen ouders, leerling en mentor, het driehoeksgesprek, vastgesteld waar de ontwikkeling van het kind zich op dat moment in de diverse leerlijnen bevindt. Het kind wordt vergeleken met zichzelf en kan zien waarin het gegroeid is en hoe dit gebeurd is.

Het mooie van deze monitor is dat het op deze manier een rol speelt in het bewustwordingsproces van alle betrokkenen. Ook wat onbewust geleerd is, komt in beeld, waardoor alle betrokkenen leren in een breder perspectief gaan zien. Op basis van dit gesprek kiest het kind waaraan het verder wil werken en op welke wijze. Metacognitief leren noemen we dit.

DE OVERGANG NAAR VOORTGEZET ONDERWIJS (VO)

Wie daarvoor kiest kan op twaalfjarige leeftijd de overstap maken naar regulier voortgezet onderwijs. De student ziet precies wat hij daarvoor moet kunnen en wat hij nog moet doen om daar te komen. Toetsen vormen geen vast onderdeel van ons aanbod, als een kind daarvoor kiest, kan het ook deelnemen aan één van de wettelijk vastgestelde toetsen.

Voortgezet onderwijs volgen op onze school is ook mogelijk. In feite blijft de student doen wat hij altijd al deed: metacognitief leren. Je eigen keuzes maken, deel uitmaken van de school en daarin je verantwoordelijkheid nemen. De student kan ervoor kiezen om vakken te volgen die binnen het reguliere onderwijs aangeboden worden. Want hoe weet je of je iets leuk vindt, als het niet onderzoekt? In Spectrovita staan ook de leerlijnen van het voortgezet onderwijs, dit vormt voor de student een handvat om een keuze te maken.

Binnen ons team zijn een aantal VO-docenten aanwezig, om de studenten hierin te begeleiden. Het aanbod voor VO is echter veel breder dan wat onze eigen VO-docenten in huis hebben, daarom hebben we ook een groot netwerk aan docenten om LIFE! heen. Die docenten kunnen de studenten begeleiden in de vakken waarin we binnen ons team geen expertise hebben.

EXAMENS

Een vraag die velen bezig houdt is: hoe gaat het met examens? Ook de keuze voor examens wordt individueel gemaakt. Wil een student examen doen, dan legt de student een staatsexamen af.

Vaak kiezen leerlingen ervoor de examens over een aantal jaar te spreiden, bijvoorbeeld zich bezig te houden met drie vakken per jaar. Als een student aan het begin van het schooljaar aangeeft dat hij examens wilt doen, wordt hij hierin begeleid door een docent die voor dat vak bevoegd is. De leerling kiest de vakken waarin hij examen wil doen, toetst wat je op dit moment weet en waaraan je nog moet werken. Met zijn begeleider maakt de student afspraken om datgene te leren wat nog nodig is. Rond de Kerstvakantie doet de student een proefexamen en vraagt het staatsexamen aan. De tussentijdse tijd wordt benut om te herhalen en ontbrekende kennis aan te vullen. Zo halen studenten die daarvoor kiezen in twee à drie jaar de examens die nodig zijn om door te stromen. Anderen kiezen ervoor een portfolio op te bouwen.

Alle leerlingen die van school gaan presenteren een thesis, hun manier om aan de schoolgemeenschap te laten zien dat ze klaar zijn voor hun volgende stap.

DE ROL VAN DE TEAMLEDEN

Alle teamleden binnen LIFE! zijn gekwalificeerd in het begeleiden van studenten in hun leerproces. Elk teamlid is mentor van een aantal leerlingen en begeleidt hen bij het vinden van hun leerweg.

Stafkrachten zijn zelfstandige professionals. Zij beschikken over de benodigde pedagogisch-didactische vaardigheden om onderwijs te geven binnen een democratische school. Daarnaast hebben zij of werken zij aan sociocratische vaardigheden en vaardigheden op het gebied van geweldloze communicatie (in het Engels: Non-Violent Communication, NVC). Stafkrachten zijn minimaal vier dagdelen in de week aanwezig.

Leerkrachten en docenten binnen het team kunnen bij een vraag naar bepaalde vakken invulling geven aan deze vraag. Als de gevraagde deskundigheid niet in huis is, hebben we een team van docenten om ons heen die dit wel kan leveren.

De mentor maakt afspraken met het kind op welke wijze het de komende periode wil leren en ondersteunt vanuit de gemaakte afspraken. De voortgang wordt gevolgd in Spectrovita en in de driehoeksgesprekken besproken met ouders.

INTERNE ORGANISATIE

‘School maak je samen’, is het uitgangspunt van elke democratische school. De interne organisatie, de pedagogische visie en het didactisch handelen kunnen van school tot school verschillen.

TOPKRING

Voor de interne organisatie is binnen LIFE! gekozen voor het sociocratisch kringmodel.

De stichting heeft dit vastgelegd in de statuten. De topkring (het bestuur) is de rechtspersoon en regelt de financiële en personele zaken; geeft de kaders aan waarbinnen de schoolkring zelfstandig kan beslissen. Deze kring bestaat op dit moment uit zeven personen, die bij de school betrokken zijn of externe deskundige zijn op een bepaald maatschappelijk terrein.

De topkring vertegenwoordigt tevens het bestuur van de stichting. Een overzicht van de huidige bestuursleden vindt u als bijlage.

SCHOOLKRING

Studenten en stafkrachten vormen samen de schoolkring. Binnen LIFE! noemen we de ingeschreven kinderen en jongeren (4 -21 jaar) studenten, omdat zij zelf hun leerweg bepalen.

Gezamenlijk vormen zij een mini-maatschappij, waar met elkaar metacognitief geleerd wordt. Dit omvat sociaal, emotioneel, communicatief en cognitief leren.

Naast het gezamenlijk organiseren van de school, begeleiden stafkrachten de studenten bij het invullen van hun leerweg. Studenten kiezen hiertoe jaarlijks een vaste begeleider. Natuurlijk kunnen begeleiders desgevraagd ook lessen verzorgen. Als een student een leervraag heeft die buiten het bereik van de stafkrachten valt, kan een beroep worden gedaan op gastdocenten. Naast de dagelijks aanwezige begeleiding, is er een pool van docenten, waarop de school een beroep kan doen.

OUDERKRING

Naast de topkring en de schoolkring is er statutair een derde kring vastgelegd: de ouderkring. Binnen de ouderkring kunnen ouders ervaring opdoen met sociocratie, standpunten delen en contact onderhouden met de school. De topkring kiest een contactpersoon in de kring en de ouders kiezen een afgevaardigde, die hen vertegenwoordigt in de topkring. Op deze wijze is de medezeggenschap van de ouders geregeld.

BELEID VAN DE STICHTING

PARTICULIERE SCHOOL

LIFE! is een particuliere school, met een B3-status. B3 scholen zijn particuliere scholen voor primair en/of voortgezet onderwijs. Zij worden niet door de overheid bekostigd, maar zijn wel door de leerplichtwet aangemerkt als ‘school in de zin van de Leerplichtwet’. Zij staan wel onder toezicht van de Onderwijsinspectie.

EDUCATIEVE ONDERNEMING

De stafkring van LIFE! bestaat uit zelfstandig professionals. Hun werk voor de school start vanuit maatschappelijke betrokkenheid, naast hun andere activiteiten. Zij werken deels betaald en deels vrijwillig. Deze zelfstandigen investeren tijd en dragen bij aan het opzetten van een educatieve onderneming.

Jaarlijks maken de stafleden een thesis, met daarin hun plannen hoe zij zich het komende jaar voor de school in willen zetten. Over deze plannen moet in de schoolkring consent worden bereikt. Voor hun

diensten ontvangen zij vanuit de stichting een vergoeding. Streven is, dat deze vergoeding na 3 jaar marktconform is.

Ook van gastdocenten wordt gevraagd te starten vanuit maatschappelijke betrokkenheid, met een groeiplan voor financiële vergoeding.

INKOMSTENBRONNEN

De belangrijkste bron van inkomsten is de ouderbijdrage. Om deze zo laag mogelijk te houden, wordt ook gezocht naar andere bronnen van inkomsten (door middel van fondsenwervingsacties).

Gezamenlijk wordt gewerkt aan het verkrijgen van meerdere inkomensstromen. Samenwerking met andere professionals/ bedrijfjes, ruimtes verhuren buiten schooltijden een school/leerwinkel opzetten. Hiermee ontstaan extra mogelijkheden voor inkomsten en de mogelijkheid voor stageplekken voor de studenten.

Om zoveel mogelijk ouders en studenten te bereiken trachten we de ouderbijdrage zo laag en toegankelijk mogelijk te houden. Daarnaast besteden we veel aandacht aan de ontwikkeling van de stafkrachten en het democratisch onderwijs. We doen dit door middel van het werven van fondsen en andere mogelijke vormen van inkomsten.

Uitgangspunt is de komende jaren voldoende inkomsten te genereren, om een solide financiële grondslag te realiseren. Een basis om een gebouw in te richten en te onderhouden, te voorzien in leermiddelen, mensen op te leiden en op termijn marktconform uit te betalen en verder te investeren in het ontwikkelen van deze vorm van onderwijs, binnen deze school of in ruimere zin (zie meerjarenbegroting).

Natuurlijk wordt er gewerkt aan groei van de school. We starten met 10-25 leerlingen. Maandelijks kunnen er maximaal 5 kijkstudenten meedraaien, waardoor de school jaarlijks met zo'n 40 studenten kan groeien. Daarnaast zullen er ook studenten uitstromen, waardoor de school met zo'n 30 studenten per jaar kan groeien, zodat er in vijf jaar 150 studenten kunnen zijn, met een evenredig aantal begeleiders.

De snelheid waarmee groei plaatsvindt kan in de schoolkring worden bijgesteld: het interne proces kan door te snelle groei onder druk komen te staan. Continuïteit, een veilige omgeving en groei moeten met elkaar in evenwicht zijn.

Alle inkomsten worden ontvangen op de Triodos bankrekening. De ouderbijdragen worden maandelijks automatisch geïncasseerd. De drie grootste kostenposten zijn gebouw, vakkrachten en leermiddelen.

VERANTWOORDING

De penningmeester van de stichting ziet toe op de betaling van huisvestingsposten en uitbetaling van de vergoedingen van begeleiders. De schoolkring krijgt de beschikking over een deelbudget, van waaruit leermiddelen worden bekostigd. De financiën worden bijgehouden in een boekhoudprogramma, dat wordt ondersteund door een accountant. De verantwoording vindt plaats per boekjaar, dat loopt van 1 augustus tot 31 juli.

De penningmeester levert maandelijks een overzicht van het budget, verdeeld over de diverse kostenposten. Elk kwartaal is er een bestuurskring, waarin de financiële situatie wordt besproken en kan er zo nodig worden bijgestuurd. De penningmeester van de schoolkring legt verantwoording af aan de penningmeester van de topkring.

Winst is geen oogmerk van de educatieve onderneming. Inkomsten vloeien terug naar de school of naar verdere ontwikkeling van democratisch onderwijs in ruimere zin.

De bestuurlijke cyclus is ingevoegd in de cyclus van het schooljaar (zie bijlage). Meer informatie over de school kunt u vinden op de website: www.come2life.nl.

EXTERNE ORGANISATIE

Democratische scholen in Nederland werken samen. Vakdocenten werken voor meerdere scholen, kennis wordt uitgewisseld en waar nodig worden de krachten gebundeld.

Landelijk zijn vanuit de democratische scholen een aantal initiatieven in gang gezet voor aanvullende financiering. Er is een petitie ingediend voor kindgebonden onderwijsbudget, om ouders die kiezen voor deze vorm van onderwijs te ondersteunen in het betalen van de bijdrage. Daarnaast is een experimentstatus aangevraagd, om deze vorm van onderwijs te ondersteunen en verder door te ontwikkelen. Hiertoe is de samenwerking tussen reeds bestaande en nieuw opstartende scholen verder aangehaald. Vier keer per jaar is er een uitwisseling tussen de scholen. LIFE! wil ook op dit gebied haar steentje bijdragen, onder andere door het organiseren van informatieavonden, markten en themabijeenkomsten binnen onze regio.

PEDAGOGISCHE VISIE

NATUURLIJK LEREN EN 21ST CENTURY SKILLS

Natuurlijk leren is een vorm van onderwijs die gebaseerd is op de manier waarop mensen van nature leren. Het is gebaseerd op het sociaal constructivisme, zie het onderdeel 2. sociaal constructivisme. Natuurlijk leren is de behoefte om te leren door middel van zelfontplooiing. Dit houdt in dat studenten de regie hebben over hun eigen leerproces. De onderliggende aanname hierbij is dat mensen van nature actief zijn en een aangeboren drang hebben tot ontwikkelen en leren. Een jong mens is in staat zijn eigen ontwikkeling vorm te geven als het hiertoe wordt ondersteund en gestimuleerd door zijn omgeving. Bij LIFE! bedoelen we hiermee de brede ontwikkeling van studenten, welke inhoudt: de emotionele en verstandelijke ontwikkeling, het ontwikkelen van creativiteit en het verwerven van sociale, culturele en lichamelijke vaardigheden en actief burgerschap.

De vaardigheden die de studenten bij LIFE! ontwikkelen worden nog breder getrokken dan het bovengenoemde. Een deel van deze vaardigheden worden ook wel 21st century skills genoemd, dit houdt het volgende in: sociale- en communicatieve vaardigheden, creativiteit, probleemoplossend vermogen, samenwerken, kritisch denken en ICT-geletterdheid. De achterliggende gedachte is dat de (technologische) ontwikkelingen in de maatschappij razendsnel gaan, zo snel dat er een geheel veranderde samenleving zal zijn tegen de tijd dat de kinderen die nu op school zitten, de maatschappij ingaan. Ook zullen er beroepen zijn die nu nog niet bestaan. Met de bovengenoemde vaardigheden zullen jonge mensen beter in staat zijn zich in zo'n aan verandering onderhevige maatschappij aan te passen. Deze 21st century skills maken studenten zich bij LIFE! makkelijk eigen omdat de ontwikkeling en het leren op allerlei gebieden plaatsvindt en er niet vooral gefocust wordt op taal en rekenen. Naast de voorgenoemde vaardigheden leren de studenten bij LIFE! uiteraard ook de cognitieve vakken als rekenen, lezen en schrijven.

SOCIAAL CONSTRUCTIVISME

De ideeën voor het leren bij LIFE! zijn afkomstig uit het sociaal constructivisme. De opvatting dat kinderen het meest optimaal leren als zij intrinsiek gemotiveerd zijn speelt een belangrijke rol bij constructivistische leertheorieën van bijvoorbeeld Vygotsky. De achterliggende aanname is dat het verwerven van kennis en vaardigheden niet het directe gevolg is van overdracht van kennis door de begeleider maar eerder het resultaat is van denkactiviteiten van de kinderen zelf: we leren door informatie te verbinden met wat we al weten.

De constructivistische definitie van leren en kennis luidt: “Kennis is een functie van hoe een individu betekenis geeft aan het geleerde vanuit zijn eigen ervaringen” (Ertmer, P.A. & Newby, T. J. , 1993). In de klassikale systemen leren kinderen meer via de behavioristische aanpak van het onderwijzen en passieve overdracht van feiten en routines. Binnen de constructivistische aanpak verschuift de focus naar leren en de toepassing van ideeën op problemen.

Kennis komt voort uit de eigen interpretaties van ervaringen en berust niet op overdragen en klakkeloos aannemen van ‘correcte’ feiten. Mensen leren door betekenis te geven aan informatie. Het leren wordt bespoedigd door het doen en door het deelnemen aan realistische activiteiten. Of door op zoek te gaan naar antwoorden op eigen vragen en op die manier kennis te construeren. De informatie die door zelfgestuurde activiteiten of (leer)vragen wordt opgedaan beklijft beter en is duurzamer. Bij LIFE! geven kinderen daarom zelf vorm aan hun eigen leren.

GEWELDLOZE COMMUNICATIE EN BASISBEHOEFTE VOOR LEREN

Een mens kan zich alleen cognitief ontwikkelen als het zich veilig voelt, zowel fysiek als sociaal-emotioneel. Een grondregel is dat iedereen binnen LIFE! met respect met elkaar omgaat. Om dit te handhaven gebruiken wij hiervoor binnen LIFE! Geweldloze Communicatie (of Non-Violent Communication, NVC). NVC is een manier van communiceren met jezelf en met anderen, ontwikkeld door Marshall Rosenberg. Deze manier wordt wereldwijd ingezet om te spreken vanuit behoeften. Alles wat we doen of niet doen, zeggen of niet durven zeggen, doen we om een behoefte te vervullen.

Behalve veiligheid zijn andere behoeften ook van fundamenteel belang bij om zo optimaal mogelijk leren. Zelfsturing is hierbij een essentiële factor. Binnen het democratisch onderwijs gaan we ervan uit dat kinderen per definitie zelfsturend zijn in hun doen en laten. Dit komt het leren ten goede want leerlingen zijn op deze wijze zeer gemotiveerd om te leren waar ze voor kiezen. Daardoor is democratisch onderwijs een mogelijke manier om voor een individu te komen tot zelfontplooiing, de hoogste behoefte van de mens (Maslow 1943). Ook verbondenheid staat hoog in het vaandel bij LIFE! De manier waarop onderwijs wordt vorm gegeven geeft zeer veel ruimte voor interactie tussen leerlingen onderling en de docenten. Hierdoor voelen de leerlingen zich verbonden met hun medeleerlingen en docenten en vindt het leren makkelijker plaats.

DIDACTISCH HANDELEN

Het team van LIFE! communiceert vanuit verbondenheid en respect met de kinderen, de manier van NVC. Op die manier leven zij deze vorm van communiceren voor aan de kinderen en de kinderen leren het zo ook toepassen. Als er conflicten zijn zal de docent empathisch en inlevend luisteren, degenen die een conflict hebben voelen zich op die manier gezien in hun behoeften. Als het nodig is zal de docent een mediërende rol vervullen. Kinderen die hierin interesse hebben kunnen ook de rol van mediator vervullen.

Het uitgangspunt van didactisch handelen bij LIFE! is respect voor de autonome keuzes van de kinderen. Besluiten kunnen nemen is op zichzelf een leerproces. Bij LIFE! leren studenten dit door de manier waarop LIFE! georganiseerd is, meningen leren vormen en op basis daarvan besluiten nemen speelt een belangrijke rol in de school. Het kiezen wat te leren en een mening kunnen vormen over binnenkomende informatie is van essentieel belang in deze tijd van informatieoverschot.

De manieren van leren verschilt per kind. Naast het formele leren vindt er ook vooral informeel leren plaats bij LIFE!. Binnen LIFE! wordt er van drie verschillende niveau's van leren uitgegaan: ontdekkend leren, spelend leren en meesterschap. Bij ontdekkend leren ‘proeft’ het kind als het ware iets van waar het toevalligerwijze mee in aanraking komt. Dan besluit het kind wat het verder met deze ervaring doet en wordt het geïntegreerd bij wat het al weet. Het kan zijn dat het een eenmalige ervaring is en dat het daarbij blijft, of het kind zal zich er meer in willen verdiepen. Spelend leren is

geheel anders dan de andere twee vormen van leren. Hierbij staat het plezier in wat het leert voorop en is het leren maar bijzaak. Onder meesterschap verstaan we dat een kind zich helemaal verdiept, vastbijt als het ware, om bepaalde vaardigheden te leren of bepaalde kennis te verkrijgen. Het kind is zo begaan in zijn onderwerp dat hij zich er niet van wil los maken en vanuit een sterke innerlijke drive zich met het betreffende onderwerp zal willen bezig houden. Op deze manier wordt er uitgegaan van de talenten van kinderen, de dingen die zij vanuit zichzelf de moeite waard vinden om te leren. En doordat LIFE! een mini-maatschappij is, een nabootsing van de samenleving, doen zich er vele betekenisvolle contexten voor waarin de kinderen kunnen leren.

Hoe een kind leert hangt af van de individuele voorkeuren van het kind. De docenten hebben hun eigen manier van lesgeven en begeleiden van activiteiten in de school. Een manier is het aanbieden van formele lessen, een andere manier is aanspreekbaar zijn en alert op wat zich in het moment voordoet en daarop inspelen. En andere manier is nabootsenwaardig zijn. Docenten ondernemen activiteiten in de nabijheid van de leerlingen waarin de intrinsieke motivatie wordt aangesproken om te willen participeren in een activiteit die de docent aan het doen is.

Het leren wordt als volgt gefaciliteerd: elk kind heeft een eigen mentor. Met de mentor bespreekt het kind welke leerwensen hij heeft voor een periode van zes weken. Samen maken de mentor en de leerling een leerplan om vorm te geven hoe de leerling zal werken aan zijn leerdoelstellingen. Na zes weken heeft de mentor een persoonlijk gesprek met de leerling om de leerdoelen te bespreken waarin zij bespreken welke leerdoelen zijn behaald, welke niet, en wat de leerdoelen voor de zes weken erop worden. Zodoende wordt de leerling eigenaar van zijn eigen leerproces. De vorderingen van de leerlingen worden bijgehouden in Spectrovita, het leerlingvolgsysteem. De mentor vult dit samen met de leerling in om te kijken op welk niveau de leerling staat m.b.t. de kerndoelen zoals die zijn vastgesteld door SLO. Toetsen zijn niet verplicht, leerlingen hebben de keuze om toetsen te willen afleggen of niet.

De leeftijdsgroep is gemengd, er is geen indeling in groepen. De kracht van deze indeling is dat de kinderen optimaal van elkaar kunnen leren, kleinere kinderen leren van de grotere kinderen en de grotere kinderen hebben een overdrachtelijke rol. Deze manier van indelen blijkt niet alleen sociaal gezien veel op te leveren, ook cognitief gezien leren de kinderen snel en veel als zij oudere kinderen bepaalde dingen zien voorleven, meer nog dan van een volwassene, omdat kinderen zich met andere kinderen identificeren. Hierbij dienen de leeftijdgenoten als een rolmodel en voorbeeld.

ZORGSTRUCTUUR

INTAKE-PROCEDURE

Zorg voor studenten begint bij LIFE! al bij de intake-procedure. Studenten kiezen hun eigen leerweg en worden daarin vanuit gelijkwaardigheid begeleid. Dit stelt eisen aan de zelfstandigheid van een kind. Ook het onderdeel zijn van de organisatie van de school, bijdragen aan 'samen school maken' veronderstelt een actieve houding. Ook voor ouders heeft kiezen voor deze school gevolgen.

Om een beeld te krijgen van van wat democratisch onderwijs inhoudt organiseren we geregeld open dagen. We vragen beide ouders en kind naar deze dag te komen, zodat allen een indruk krijgen. Als aan het einde van de dag de keuze wordt gemaakt verder te gaan, volgt een kennismakingsgesprek. Hierin zal ook naar de motivatie van ouders en kind worden gevraagd.

Op basis van het intakegesprek kunnen kijkdagen worden afgesproken. Gedurende vier weken komt de kijkstudent minstens één dag per week meedraaien. Dit stelt hem of haar in de gelegenheid een indruk te krijgen wat leren op deze school inhoudt. De school krijgt een eerste indruk van de student en ook de ouders doen een eerste ervaring op. Aan het eind van de vier weken is er een beeldvormingsronden met de student in de schoolkring. Meninge worden gedeeld en een besluit

wordt genomen: ziet de schoolkring mogelijkheden met deze student. Ook de student kan de keuze maken om binnen deze gemeenschap de eigen leerweg in te vullen.

Daarna is er een gesprek met ouders en kijkstudent. Ook daar worden de meningen uitgewisseld en een besluit genomen. Het is van belang dat zowel de schoolkring als de student als de ouders consent gaan met de keuze voor deze school.

Wat betekent dit voor kinderen waarbij al een bepaalde indicatie is gesteld? In principe hetzelfde als voor kinderen waarbij dit niet het geval is. Ieder kind heeft te maken met zijn eigen mogelijkheden en beperkingen en kiest van daaruit, wat voor hem of haar de gewenste weg is. Bepalend is ook hier, de mate van zelfstandigheid die de student heeft. Is veel extra zorg en aandacht nodig, dan kunnen we deze binnen de manier van werken onvoldoende bieden en is plaatsing niet mogelijk.

MONITOR

Na de plaatsing kiest de student een begeleider en worden afspraken gemaakt over frequentie van dit contact, leerdoelen en aanpak voor de komende tijd. Periodiek wordt door de begeleider en (in toenemende mate) de student de monitor ingevuld. Hierin zijn de leerlijnen uitgewerkt en kan de voortgang van de student worden gevolgd.

De monitoring is waardenvrij, het brengt de ontwikkeling van de student in beeld, waardoor deze voor de student inzichtelijk wordt. In de monitor is te zien, wat de waarden zijn voor de gemiddelde ontwikkeling bij kinderen.

Als opvalt dat de ontwikkeling op een bepaald gebied achter blijft, wordt dit met de student besproken. Hoe kijkt hij of zij daar tegen aan? Met de student wordt afgesproken, hoe hiermee wordt omgegaan. Zo laten? Eraan werken? Beide zijn mogelijk - en alles daar tussenin. Bij het driehoeksgesprek worden deze beslissingen met de ouders besproken.

ZORG- EN WELZIJNSKRING

Als het kind de wens heeft aan dit doel te willen werken, maar daarin beperkingen ondervindt kan de begeleider de situatie inbrengen in de zorg&welzijnskring. In deze kring wordt de expertise binnen de school gebundeld en kan collegiale consultatie plaatsvinden. De opties die hieruit voortvloeien, worden teruggekoppeld naar de student en de ouders in een driehoeksgesprek. Bij een driehoeksgesprek zijn altijd twee stafkrachten aanwezig. Gemaakte afspraken worden opgenomen in de monitor. Op basis van deze afspraken kan verder binnen de school worden gewerkt of er kan besloten worden meer expertise te betrekken.

CENTRUM VOOR JEUGD EN GEZIN (CJG)

Een mogelijke volgende stap is contact opnemen met het Centrum voor Jeugd en Gezin. In overleg met student, ouders en CJG worden verdere stappen bepaald. Ook deze afspraken worden vastgelegd in de monitor. De zorg- en welzijnskring blijft het traject volgen tot de problemen zijn opgelost of er een andere plek voor het kind gevonden is.

VEILIG THUIS

Problemen in de thuissituatie kunnen ook een onderwerp vormen, dat in gesprekken met de student naar voren komt. Ook hierover kunnen met de student afspraken worden gemaakt, die in driehoeksgesprekken met de ouders worden besproken. Inbrengen in de zorg- en welzijnskring en CJG betrekken zijn ook in dit geval mogelijke vervolgstappen.

Waar sprake is van dringende signalen, kan direct contact worden gezocht met Veilig thuis, voorheen het AMK.

Zowel met CJG als Veilig thuis zal bij de start van de school contact worden gezocht om concrete afspraken te maken met betrekking tot contactpersonen, te volgen werkwijze e.d.

VERTROUWENSPERSOON

Voor ouders is de begeleider het eerste aanspreekpunt binnen de school, als er zaken zijn waarover zij zich zorgen maken. In de driehoeksgesprekken met ouders zijn steeds twee begeleiders vanuit de school aanwezig, waarvan een de rol van gespreksleider heeft en de ander voor verslaglegging zorg draagt.

Daarnaast bestaat er voor ouders ook de mogelijkheid een vertrouwenspersoon te raadplegen.

BRONNEN

LITERATUUR

- Vygotsky, L.S. (1962). *Thought and Language*. Cambridge, MA: MIT Press
- Pedagogische uitgangspunten van democratische scholen

TIJDSCHRIFTEN

- 'Behaviorism, Cognitivism, Constructivism: Comparing Critical Features from an Instructional Design Perspective', Vol. 6, issue 4, pg 50-72, dec, 1993, *Performance Improvement Quarterly*, Peggy A. Ertmer, Timothy J. Newby
<http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1937-8327.1993.tb00605.x/abstract>